

- ¹ Колодій А. М. Принципи права України: Монографія / А. М. Колодій. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 208 с. – С. 188.
- ² Енциклопедія законодавства (матеріали до спецкурсу) / [С. І. Алаїс, С. В. Бобровник, Д. Д. Лилак та ін.], за заг. ред. В. П. Самохвалова. – К.: Український центр духовної культури, 2003. – 228 с. – С. 97–99.
- ³ Грищенко А. В. Правовий закон: питання теорії та практики в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Грищенко Анна Володимирівна; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2002. – 18 с.
- ⁴ Дутка Г. І. Закон у системі нормативно-правових актів України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Дутка Галина Іванівна; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – 19 с.
- ⁵ Патеї-Братасюк М. Антропоцентрична теорія права: навч. посібн. / М. Патеї-Братасюк. – К., 2010. – 396 с. – С. 270–281.
- ⁶ Дудар С. К. Розвиток законодавства України в умовах європейської правової інтеграції (загальнотеоретичний аспект): дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Дудар Світлана Костянтинівна; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2013. – 225 с. – С. 102–114.
- ⁷ Хорольський Р. Застосування закону із нечітким змістом: досвід США та європейських судів (Європейського Суду з прав людини, Суду Європейських співтовариств) і можливість його застосування в Україні / Роберт Хорольський // Юридична методологія основа гармонізації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнар. семінару (13–14 листопада 2003 р., Київ). 163 с. – С. 38–46.
- ⁸ Вюртенбергер Т. Роль юридичної методології в демократичній правовій державі / Томас Вюртенбергер // Юридична методологія основа гармонізації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнар. семінару (13–14 листопада 2003 р., Київ). – 163 с. – С. 38–46.

Резюме

Дудар С. К. Критерії якості закону: проблема доктринального визначення в аспекті правової інтеграції України та ЄС.

У статті охарактеризовано підходи до визначення критеріїв якості закону, що сформувалися у вітчизняній правовій та європейській судовій доктрині. Виявлено доктринальні відмінності у визначенні якості закону. Запропоновано комплексний підхід до розуміння якості закону як результат узгодження правової доктрини України та європейської судової практики.

Ключові слова: закон, критерії якості закону, правова доктрина, ефективність закону.

Резюме

Дудар С. К. Критерии качества закона: проблемы доктринального определения в аспекте правовой интеграции Украины и ЕС.

В статье охарактеризованы подходы к определению критериев качества закона, сформировавшиеся в отечественной правовой и европейской судебной доктрине. Обнаружены доктринальные отличия в определении качества закона. Сформулировано предложение о необходимости комплексного подхода к пониманию качества закона, который бы являлся результатом согласования правовой доктрины в Украине и европейской судебной практики.

Ключевые слова: закон, критерии качества закона, правовая доктрина, эффективность закона.

Summary

Dudar S. Quality of the law criteria: problem the aspect of legal integration of Ukraine and EU.

The approaches to definition to quality criteria of the law, that are formed in the national legal doctrine and European court practice are characterized this article. Doctrine differences are defined in definition of quality of the law. Complex approach to understanding of quality of the law is offered as the result of harmonization of legal doctrine of Ukraine and European court practice.

Key words: the law, quality criteria of the law, legal doctrine, efficiency law.

УДК 342.51.09 "1920"

О. С. ДУДЧЕНКО

Оксана Сергіївна Дудченко, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НАРОДНИХ КОМІСАРІАТІВ УСРР У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1920-Х РР.

На сучасному етапі формування незалежної, демократичної, правової, соціальної держави, дослідження організаційно-правових засад становлення та діяльності органів державного управління має важливе значення, оскільки їх удосконалення підвищить результативність діяльності всієї системи державної влади України. Разом із тим дослідження конституційних основ розвитку органів державного управління влади набуває особливої актуальності в контексті проведення конституційної реформи.

Загальні засади правового регулювання діяльності органів державного управління в перші роки встановлення радянської влади досліджували як радянські, так і сучасні українські учені-правники. Серед авто-

рів радянської доби, які активно досліджували загальні засади функціонування й структуру органів державного управління РСРС й УРСР, слід назвати В. А. Власова, П. Т. Василенкова, Н. А. Волкова, П. Т. Вишнякова, І. М. Кузнецова, Б. М. Лазарева, В. М. Манохіна, О. В. Шоріну, Ц. А. Ямпольську та ін. Але всі ці праці є занадто заідеологізованими, а правовий статус органів державної влади більшою мірою розглядався не з позицій законодавства, а відповідно до рішень КП(б)У.

Історико-правові аспекти досліджуваного питання були предметом вивчення і сучасних вітчизняних учених, зокрема, В. Б. Авер'янова, В. Д. Гончаренка, Д. В. Журавльова, В. П. Єрмоліна, І. Б. Коліушко, В. С. Калиновського, О. В. Кузьминця, Г. В. Лаврик, Н. Р. Нижник, В. М. Шаповала, В. А. Яцюка та інших. Водночас у сучасній історіографії обмаль праць, предметом дослідження яких є правове регулювання формування та діяльності народних комісаріатів УСРР у першій половині 1920-х рр.

Метою цієї статті є дослідження особливостей правового регулювання формування та діяльності народних комісаріатів УСРР у першій половині 1920-х рр. Завдання даного дослідження наступні: проаналізувати конституційно-правові засади створення та функціонування народних комісаріатів УСРР у першій половині 1920-х рр., охарактеризувати еволюцію структури наркоматів та їх повноваження.

З проголошенням радянської влади на території України почалось формування нової системи органів державної влади та управління. Відповідно до резолюції I Всеукраїнського з'їзду рад України «Про організацію влади на Україні» від 12 грудня 1917 року центральними органами влади проголошувались: Всеукраїнський з'їзд рад робітничих, солдатських і селянських депутатів, його Центральний виконавчий комітет і ті органи, які він створить. Згідно з Постановою ЦВК рад України від 17 грудня 1917 року було утворено перший Уряд Радянської України¹. Аналіз зазначених нормативно-правових актів, свідчить про те, що невирішеним залишалося питання про розмежування повноважень між органами державної влади. Частково це питання було вирішене з прийняттям Конституції УСРР 1919 р.

14 березня 1919 р. Всеукраїнським Центральним Виконавчим Комітетом була прийнята Конституція УСРР². Відповідно до Конституцією 1919 р. УСРР проголошувалася «організацією диктатури працюючих і експлуатуємих мас пролетаріату і біднішого селянства для перемоги над їх віковими гнобителями й експлуататорами капіталістами й поміщиками»³.

Конституція УСРР 1919 р. містила структурну частину під назвою «Організація Центральної влади». Центральними органами державної влади визнавалися: Всеукраїнський з'їзд Рад Робітничих, Селянських та Червоноармійських депутатів; Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад (Далі – ВЦВКР, або ВУЦВК); Рада Народних Комісарів.

Система та принципи діяльності органів державної влади були подібними до системи та принципів функціонування органів державної влади РСФРР⁴. Рада Народних Комісарів була створена за зразком Ради Народних Комісарів РРФСР. РНК УСРР була відповідальною як перед Всеукраїнським з'їздом Рад, так і перед ВУЦВК. Проте, механізму такої відповідальності ні в Конституції 1919 р., ні в інших нормативно-правових актах передбачено не було, що свідчить про декларативний, політичний характер норм Конституції 1919 р. Конституцією 1919 р. зазначалося, що «завідування окремими галузями керування країною накладатиметься на окремі відділи ВУЦВК, Народні Комісаріати на чолі з Завідуючими, обраними ВЦВКР. Кількість, межі відання відділів і їх внутрішня організація усталюється ВЦВК»⁵. Отже, відповідно до Конституції УСРР 1919 р. Рада Народних Комісарів складалася з голови і народних комісарів. Разом з тим, Конституцією 1919 р. встановлювалося, що членами Ради Народних Комісарів призначалися керівники відділів ВУЦВК, а також інші особи, окремо визначені Всеукраїнським Центральним Виконавчим Комітетом. Отже, як слушно зазначає вітчизняний дослідник В.С. Гошовський, у такий спосіб організаційно і функціонально поєднувалися ВУЦВК і «робітничо-селянський уряд»⁶.

Рада Народних Комісарів УСРР складалася з народних комісаріатів. Керівником народного комісаріату був народний комісар, але на початку 1920-х рр. керівним ядром народного комісаріату були колегії, що свідчить про поєднання єдиноначальності та колегіальності в управлінні. Наприклад, до складу народного комісаріату юстиції УСРР в 1920 р. входили: колегія; управління справами; судово-слідчий відділ; центрально-карательний відділ; відділ кодифікації, законодавчих пропозицій та консультацій. Кількісний склад кожного відділу був різним. Колегія народного комісаріату юстиції УСРР в 1920 р. складалася з п'яти осіб, зокрема, голови колегії (народного комісара юстиції), заступника народного комісара юстиції, двох членів колегії та секретаря. До складу відділу управління справами входили три підвідділи: загальний (15 осіб); фінансово-розрахунковий (9 осіб); господарський (36 осіб). Судово-слідчий відділ складався із загального підвідділу (23 особи); підвідділу судового будівництва і судового контролю (21 особа); контрольно-слідчого підвідділу (20 осіб); статистичного підвідділу (26 осіб). Найчисельнішим за обсягом був центрально-карательний відділ. До його складу входили відділи, зокрема, загальний (10 осіб); організаційно-інструкторський (9 осіб); адміністративно-господарський (5 осіб); культурно-просвітницький (9 осіб); технічно-виробничий (11 осіб); медико-санітарний (6 осіб); кошторисно-фінансовий (8 осіб); стіл патронату (3 особи); конвойний (11 осіб). Відділ кодифікації, законодавчих пропозицій і консультацій структурно поділявся на чотири підвідділи: загальний (26 осіб); підвідділ публікацій (12 осіб); касаційний відділ (9 осіб); Верховний Касаційний суд (26 осіб)⁷.

Колегії народних комісаріатів створювалися або рішеннями народних комісаріатів, або декретами Ради Народних Комісарів, водночас у деяких випадках Рада Народних Комісарів робила це за пропозицією відповідного наркома. Конституцією УСРР 1919 р. діяльність колегії при народних комісаріатах не регламентувалася,

тому вони продовжують функціонувати на основі Конституції РСФРР 1918 р.⁸. Крім того, не було прийнято і загального положення про утворення, компетенцію і порядок діяльності колегій при народних комісаріатах, джерелом визначення прав і обов'язків членів колегії була Конституція РСФРР 1918 р.⁹.

Відповідно до Конституції РСФРР 1918 р., колегія як дорадчий орган, створювалася при кожному народному комісаріаті та складалася з голови колегії (наркома) та членів колегії, які затверджувалися Радою Народних Комісарів УСРР. Діяльність колегій народних комісаріатів також регламентувалася положеннями про відповідні народні комісаріати, затвердженими Радою Народних Комісарів УСРР, які по-різному визначали статус і функції колегій. Наприклад, згідно з проектом Положення про організацію Народного комісаріату закордонних справ, затвердженого на засіданні колегії 5 липня 1919 р., очолювали наркомат нарком і колегія, які разом розробляли дипломатичні міжнародні питання принципового характеру¹⁰. Відповідно до Положення про Наркомат охорони здоров'я при зазначеному наркоматі утворювалася колегія, члени якої (відповідальні керівники відділів наркомату) затверджувалися урядом¹¹.

У роз'яснювальному листі Народного комісаріату юстиції УСРР № 14 від 05.07.1919 р. щодо правового статусу колегії зазначалося, що колегії народних комісаріатів створюються та функціонують відповідно до Конституції РСФРР 1918 р., а внутрішній порядок діяльності колегій визначається положеннями про відповідні колегії, які прийняті в кожному народному комісаріаті¹². На початковому етапі формування органів державної влади, положення про відповідні колегії народних комісаріатів були прийняті не в усіх наркоматах УСРР. У деяких народних комісаріатах були затверджені регламенти колегій, які, як правило, дублювали норми Конституції РСФРР 1918 р. Зокрема, згідно з Регламентом Колегії Народного комісаріату просвіти від 11 січня 1922 р., колегії зазначеного наркомату належали всі права, встановлені Конституцією РСФРР¹³.

Кількісний і персональний склад колегії кожного наркомату був різним. Наприклад, колегія Наркомату юстиції у 1920 р. складалася з наркома, заступника наркома та 2 членів колегії¹⁴; до складу колегії Наркомату освіти входили нарком, його заступник і один член колегії¹⁵; до наркомату внутрішніх справ: народний комісар внутрішніх справ та 3 члени колегії¹⁶.

Колегії вирішували питання розробки й організації структури народних комісаріатів, розподілу завдань між відділами, затвердження порядку роботи самої колегії, періодичність її засідань, призначали і звільняли посадових осіб, контролювали діяльність апаратів народних комісаріатів, затверджували плани їх роботи, заслуховували звіти посадових осіб та ін. Як правило, на основі колегіальності будувалася в той час і робота відділів народних комісаріатів.

Наприклад, у зв'язку з реорганізацією комісії юстиції в народний комісаріат юстиції в лютому 1920 р., тимчасово до затвердження Радою Народних Комісарів УСРР, було створено колегію народного комісаріату юстиції та шість відділів: судово-слідчий відділ з підвідділами (загальний – організаційно-інструкторський; контрольно-слідчий; судового контролю; статистики); відділ законодавчих пропозицій і кодифікації; публікації законів; довідково-юристконсультський; тюремно-каральний; адміністративний¹⁷.

Про поступове запровадження принципу єдиначальності в державне управління свідчить і той факт, що відповідно до Конституції РСФРР 1918 р. народний комісар мав право приймати одноособові рішення з усіх питань, які належали до компетенції народного комісаріату, доводячи їх до відома колегії. У свою чергу, у випадку незгоди колегії з тим чи іншим рішенням народного комісара, вона могла оскаржити його в Раду Народних Комісарів чи в Президію Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету. Право оскаржувати було закріплено і за кожним членом колегії, причому подача скарги не припиняла виконання рішення, прийнятого народним комісаром. Це правило було введено для того, щоб у випадку суперечки не припинявся процес виконання невідкладних рішень.

У зв'язку з утворенням СРСР наркомати стали поділятися на спільні (загальносоюзні) для всього СРСР та об'єднані, органами яких у республіках були однойменні наркомати. До загальносоюзних наркоматів належали наркомати закордонних справ, військових і морських справ, зовнішньої торгівлі, шляхів сполучення, пошт і телеграфів. Об'єднаними були наркомати праці, фінансів, робітничо-селянської інспекції та ВРНГ. Наркомати землеробства, юстиції, внутрішніх справ, освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення були республіканськими¹⁸.

Діяльність народних комісаріатів регламентувалася Загальним положенням про народні комісаріати СРСР та Загальним положенням про народні комісаріати УСРР. Зокрема, згідно зі ст. 19 Загального положення про народні комісаріати СРСР, затвердженого III сесією ЦВК СРСР 1-го скликання 12 листопада 1923 р., народний комісаріат очолював народний комісар, який обирався і відкликався ЦВК СРСР. Народний комісар згідно з Загальним положенням про народні комісаріати СРСР від 12 листопада 1923 р. мав право одноособово приймати рішення з усіх питань, які належали до компетенції наркомату, доводячи до відома про них колегію. Крім того, відповідно до ст. 20 Загального положення про народні комісаріати СРСР від 12 листопада 1923 р. народний комісар мав право визначати коло питань, що належали до компетенції кожного з його заступників і членів колегії.

Відповідно до Загального положення СРСР 1923 р. до повноважень народних комісаріатів СРСР належало: загальне керівництво діяльністю всіх підвідомчих їм установ; нагляд за ними в межах виконання законів і розпоряджень вищих органів СРСР; видання, в межах своїх повноважень, постанов, розпоряджень, інструкцій, циркулярів та наказів тощо; розроблення кошторисів й штатів народного комісаріату та подання їх на затвердження в установленому законом порядку; вирішення скарг на діяльність та розпорядження підвідомчих їм установ та осіб¹⁹.

Загальне положення про народні комісаріати УСРР було прийняте 12 жовтня 1924 р., яке в основному продублювало відповідне Положення СРСР²⁰. Пізніше були затверджені положення про окремі наркомати СРСР й УСРР. У положенні говорилося, що очолює відповідний народний комісаріат народний комісар СРСР, при якому створюється колегія, але склад і правовий статус колегії в ньому не регламентувалися.

Із початком утворення Радянського Союзу розпочався новий етап становлення системи органів державного управління. Конституція СРСР 1924 р. закріпила поєднання колегіальності та єдиноначальності в системі радянського державного управління²¹. Конституції союзних республік, прийняті після Конституції СРСР 1924 р., в основному відтворювали відповідні статті союзної Конституції, які стосувалися правового статусу органів державної влади.

Підсумовуючи, слід зробити висновок, що, по-перше, на початковому етапі формування та функціонування народних комісаріатів невирішеним залишалось питання про розмежування повноважень між ними, свідчення чого було дублювання окремих повноважень різними народними комісаріатами; по-друге, вся повнота влади належала комуністичній партії та її керівництву; по-третє, характерною особливістю вищих органів державної влади УСРР було, те, що, не був чітко затверджений принцип розподілу влади.

¹ Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В. Д. Гончаренка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп.: Том 2: Лютий 1917 р. – 1996 р. / Уклад.: В. Д. Гончаренко, А. Й. Рогожин, О. Д. Святоцький. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – С. 112.

² Центральний державний архів вищих органів влади і управління України, ф.1, оп. 1, спр. 13, 45 арк.

³ Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність : [збірник НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького / упоряд. : І. О. Кресін ; відп. ред. Ю. С. Шемшученко]. – К., 2006. – С. 55.

⁴ Вовк Ю. Є. Законодавча діяльність урядів радянської України у 1919–1929 рр. / Ю. Є. Вовк // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2012. – № 3. – С. 15–18.

⁵ Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність : [збірник НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького / упоряд. : І. О. Кресін ; відп. ред. Ю. С. Шемшученко]. – К., 2006. – С. 57.

⁶ Гошовський В. С. Реформування системи виконавчої влади в Україні: концептуальні засади і правове регулювання: Монографія. – К.: Хай-Тек Прес, 2012. – С. 30.

⁷ Центральний державний архів вищих органів влади і управління України, ф. 8, оп. 1, спр. 68, 237 арк., арк. 194–201.

⁸ Калиновський В. С. Правові та організаційні засади діяльності колегій органів виконавчої влади України: Монографія / В. С. Калиновський, О. С. Дудченко. – К. ; Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. – С. 50.

⁹ Собрание Узаконений и Распоряжений Рабоче-Крестьянского Правительства. – 20 июня 1918 г. – 3 51. – ст. 44–47.

¹⁰ Центральний державний архів вищих органів влади і управління України, ф. 2, оп. 1, спр. 279, 22 арк., 3–6.

¹¹ Собрание узаконений и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства Украины. – № 5. – 5 февраля 1919 г. – С. 64.

¹² Центральний державний архів вищих органів влади і управління України, ф. 8, оп. 1, спр. 11, 24 арк., арк. 1.

¹³ Центральний державний архів вищих органів влади і управління України, ф. 166, оп. 2, спр. 764, 11 арк., 1.

¹⁴ Збір законів і розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України і Уповноважених РСФРР. – № 10. – 12–22 травня 1920 р. – С. 240.

¹⁵ Збір законів і розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України і Уповноважених РСФРР. – № 10. – 12–22 травня 1920 р. – С. 265.

¹⁶ Збір законів і розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України і Уповноважених РСФРР. – Ч. 15. – 13–19 червня 1920 р. – С. 442.

¹⁷ Центральний державний архів вищих органів влади і управління України, ф. 8, оп. 1, спр. 68, 237 арк., арк. 24.

¹⁸ Історія держави і права України : навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / За ред. В. Д. Гончаренка. – К. : Вентурі, 1996. – С. 227.

¹⁹ История советской Конституции (в документах) 1917–1956 гг. – М. : Госюриздат, 1957. – С. 442–447.

²⁰ СУ УССР. – 1924. – № 3. – Ст. 273.

²¹ История советской Конституции (в документах) 1917–1956 гг. – М. : Госюриздат, 1957. – С. 457–473.

Резюме

Дудченко О. С. Правове регулювання формування та діяльності народних комісаріатів УСРР в першій половині 1920-х рр.

Статтю присвячено дослідженню еволюції правового статусу народних комісаріатів, а також аналізу конституційно-правових засад створення та функціонування народних комісаріатів в першій половині 1920-х рр., їх структури та повноважень.

Ключові слова: конституція, народний комісаріат, народний комісар, орган державної влади, повноваження, постанова, уряд.

Резюме

Дудченко О. С. Правовое регулирование формирования и деятельности народных комиссариатов УССР в первой половине 1920-х гг.

Статья посвящена исследованию эволюции правового статуса народных комиссариатов, а также анализу конституционно-правовых основ создания и функционирования народных комиссариатов в первой половине 1920-х гг., их структуры и полномочий.

Ключевые слова: конституция, народный комиссариат, народный комиссар, орган государственной власти, полномочия, постановление, правительство.

Summary

Dudchenko O. The Law regulation of national commissariats' formation and activity in the Ukrainian SSR in the first half of the 1920s.

The article is devoted to the investigation of the evolution of national commissariats' legal status and analysis of the constitutional and legal principles of national commissariats' formation and functioning in the first half of the 1920s, their structure and powers.

Key words: Constitution, national commissariat, people's Commissar, government authority, powers, resolution, government.

УДК 378.096:340.12(477.83)(091)

В. С. КАХНИЧ

Володимир Степанович Кахнич, кандидат юридичних наук, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка

**КАФЕДРА ПРИРОДНОГО ПРАВА, ПРАВА НАРОДІВ ТА ІНСТИТУЦІЙ
НА ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
З 1784 РОКУ**

Львівський національний університет імені Івана Франка є одним із найдавніших університетів не лише в Україні, а й на теренах Східної Європи. Від дати його заснування 1661 р. минуло 354 роки. За цей період змінювалися суспільно-політичні формації, мінялись держави, на території яких функціонував Університет, але незмінною залишалась його діяльність – він готував для суспільства і держави професійну еліту, вагому частку якої становили й правники.

Потреба в підготовці для Королівства Галичини та Лодомерії чиновників, суддів та інших кадрів зумовила те, що австрійський імператор Йосиф II спеціальним дипломом у жовтні 1784 р. відновив Львівський університет. Урочисте відкриття цього вищого навчального закладу, відомого як Львівський Йосифінський університет, відбулося 16 листопада 1784 року. Приміщення університету було розміщене на вулиці Краківській. Львівський Йосифінський університет складався з чотирьох факультетів. Окрім відновлених колишніх філософського й теологічного факультетів, у 1784 р. було створено юридичний та медичний факультети¹.

Юридичний факультет як окремий структурний підрозділ Львівського університету бере початок від 1784 року. Відтоді, на відміну від інших факультетів університету, він не припиняв своєї діяльності. А зважаючи на ліквідацію 1924 р. філософського факультету, у 1939 р. – теологічного, юридичний факультет нині є найдавнішим факультетом Львівського університету.

Кількість кафедр у Львівському Йосифінському університеті відповідала кількості професорів, тож професор уособлював кафедру (так звана професорська кафедра). Він читав лекційний курс і проводив семінарські заняття. Тільки поодинокі професори мали помічників-асистентів².

У 1805–1817 рр. Львівський університет мав статус ліцею. Пониження його статусу було спричинене переходом до Австрійської імперії з подальшим приєднанням до Королівства Галичини та Лодомерії у цей час Кракова, де існував Ягеллонський університет. На думку австрійської влади, два університети для однієї провінції було великою розкішшю. У Львівському ліцеї юридичний факультет існував у формі юридичних студій, навчання на яких тривало три роки. Проте вже 7 серпня 1817 р. австрійський імператор Франц I своїм дипломом відновив Львівський університет. Упродовж 1817–1918 рр. офіційною назвою вищого навчального закладу була «Цісарсько-королівський університет імені цісаря Франца I у Львові». Університет розміщувався у своїй попередній будівлі на вулиці Краківській³.

У структурі Францисканського університету на початковому етапі його існування було три факультети: філософський, теологічний та юридичний⁴.

Ще 1784 р., під час створення юридичного факультету, у його структурі були сформульовані такі кафедри:

- природного права, права народів та інституцій (згодом – кафедра природного права, права народів і кримінального права; кафедра кримінального права, філософії та енциклопедії права);
 - цивільного, пандектного та кримінального права (згодом – кафедра римського та цивільного права; кафедра цивільного права);
 - канонічного права (згодом – кафедра канонічного та римського права, окремі кафедри канонічного права та римського права);
 - політичних вчень та австрійського законодавства (згодом – кафедра політичних вчень і статистики)⁵.
- Пізніше, у першій половині XIX ст., на юридичному факультеті Львівського університету створено кафедру польського права, торговельного і вексельного права та процесу (згодом – кафедра цивільного, торговельного та вексельного права), кафедру статистики (згодом – кафедра статистики та державних фінансів), кафедру